

برنامه مدون معنویت اصیل برای هدایتگری ساحت‌های مختلف وجودی انسان

برخی از جریان‌ها و مکاتب معنوی به نابودی یا نادیده گرفتن برخی از ساحت‌های وجودی انسان توصیه می‌کنند، در حالی که يك معنویت اصیل و راستین برنامه‌ای مدون برای هدایتگری و مدیریت ساحت‌های مختلف وجودی فرد انسان ارائه می‌کند.

برخی از جریان‌ها و مکاتب معنوی به نابودی یا نادیده گرفتن برخی از ساحت‌های وجودی انسان توصیه می‌کنند، در حالی که يك معنویت اصیل و راستین برنامه‌ای مدون برای هدایتگری و مدیریت ساحت‌های مختلف وجودی فرد انسان ارائه می‌کند.

حجت‌الاسلام و المسلمین احمدحسین شریفی، عضو هیئت علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، با اشاره به این مطلب که هدف غایی عرفان حقیقی، خدایی شدن انسان و قرب الهی است، گفت: عرفان نباید ضدیتی با عقل و منطق داشته باشد و باید در چارچوب هدایت‌های دینی و شرعی تعریف شود.

شریفی افزود: راه هر عرفان اصیل و راستینی چه در گذشته، چه امروز و چه فردا همین است و اگر مکتبی ارائه شد که خلاف دین یا ضد عقل بود، به شکلی که يك انسان مجبور شود مشخصه اصلی خود را که همان عقلانیت است و او را از سایر موجودات متمایز می‌کند، به خاطر کشف و شهودی که در حالتی برای فردی رخ داده است، در آن مکتب نادیده بگیرد، این عرفان، عرفان اصیل نیست.

نویسنده کتاب «درآمدی بر عرفان حقیقی و عرفان‌های کاذب«؛ با تأکید بر اینکه عرفان و معنویت را نمی‌توان بریده از سایر ساحت‌های وجودی انسان تعریف کرد، گفت: اگر معنویت را به گونه‌ای ارائه کنیم که با غرایز و سلايق ما صددرد مخالف باشد و این گونه تعلیم کند که يك غریزه خدادادی، برای مثال غریزه جنسی، را باید سرکوب کرد و نادیده گرفت، مانند برخی از گروه‌های تصوف و یا در نگاه‌های رهبانیتی و یا آیین‌های هندی و بودایی، ما چنین معنویت‌هایی را درست و اصیل و يك معنویت انسانی نمی‌دانیم، چرا که ناظر به ساحت‌های مختلف وجودی انسان نیست.

فرمود: «إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ؛ اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد«؛ (آل عمران/ 31) یعنی تنها راه رشد معنوی و رسیدن به مقام قرب تبعیت از پیامبر(ص) است و بر همین اساس معنویت و عرفان بایستی در چارچوب شریعت و با تأمین شاخص‌های عقلانیت و اقتضائات وجود انسان تعریف شود

معنویت اسلامی معنویتی عقلانی، اجتماعی و سیاسی است

شریفی با بیان اینکه معنویت اسلامی، معنویتی عقلانی، اجتماعی و سیاسی است، ادامه داد: ما معنویتی را که برای مثال، با وجود اجتماعی بودن بالطبع انسان، به افراد توصیه می‌کند که با اجتماع کاری نداشته باشند، معنویتی انسانی و کامل نمی‌دانیم و معتقدیم که يك معنویت اصیل و راستین، برنامه‌ای مدون برای هدایتگری و مدیریت ساحت‌های مختلف وجودی فرد انسان دارد. بنابراین اگر معنویتی آمد و گفت که من اصلاً با عقل تو کاری ندارم و حرف‌هایی می‌زنم که اساساً ضد عقل است، می‌گوییم که این معنویت نمی‌تواند انسانی باشد، چرا که معنویت باید عقل را هدایت کند و به شهوات جهت دهد، دخالت در اجتماع را جهت‌دهی و سیاست را مدیریت و کنترل کند. در غیر این صورت ما آن را معنویتی دروغین و غیر انسانی می‌دانیم.

نویسنده کتاب «آئین زندگی«؛ با اشاره به وجود ساحت‌هایی فراتر از عقل و البته نه ضد عقل، گفت: در برخی ساحت‌ها، عقل می‌گوید که من نفیاً و اثباتاً حرفی برای گفتن ندارم، همچنان که در مورد بسیاری از گزاره‌های دینی این‌گونه است و در بسیاری از عبادات، عقل، مستقیماً، نفیاً و اثباتاً موضع‌گیری نمی‌کند و غیر مستقیم و با واسطه است که ما این امور را عقلانی می‌دانیم.

عضو هیئت علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره) همچنین با اشاره به گونه دیگری از ضدیت با عقل در جریان‌های معنوی، عنوان کرد: بعضی اوقات می‌گویند عقل نردبان خوبی است و باید از آن استفاده کرد، اما به بالای بام که رسیدی، باید آن را تخریب کنی. این سخن نیز پذیرفتنی نیست، چرا که ما با همین ابزار است که به بالای آن بام رسیده‌ایم، بنابراین این نردبان ابزاری

ارزشمند است که اگر بی‌ارزش بود، بالای بام آمدن نیز دروغین و بی‌ارزش خواهد بود.

رشد معنوی تنها با تبعیت از پیامبر(ص) و عمل به دستورات شرع میسر می‌شود

وی عرفان و معنویت را حرکت در مسیر خدا و مقصود آن را نائل شدن به کمال وجودی انسانی و جایگاه خلیفه‌اللهی خواند و افزود: در اندیشه اسلامی عرفان راستین و صحیح عرفانی است که بر این اساس استوار باشد. در چنین مرتبتی، انسان کار خدایی می‌کند و همچنان که خدا اگر اراده‌ای کند، متعلق آن محقق می‌شود، انسان نیز با استناد به روایات، می‌تواند به چنین جایگاهی برسد.

شریفی اضافه کرد: البته هر راه و مسلکی نمی‌تواند شما را به این نقطه برساند، چرا که عرفان و رشد معنوی کاملاً ضابطه‌مند است و قطعاً با عمل به دستورات شرع چنین رشدی امکان‌پذیر و دستیابی به مقام قرب میسر می‌شود، چرا که فرمود: «إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ؛ اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان بدارد« (آل عمران / 31) یعنی تنها راه رشد معنوی و رسیدن به مقام قرب تبعیت از پیامبر(ص) است و بر همین اساس معنویت و عرفان باید در چارچوب شریعت و با تأمین شاخص‌های عقلانیت و اقتضائات وجود انسان تعریف شود.